С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Велка Александрова Попова – Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, професионално направление 2.1. Филология (*Общо и сравнително езикознание*)

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1 Филология (Български език – Приложна лингвистика) за нуждите на катедра „Български език като чужд“ към Факултета по славянски филологии при Софийския университет „Св. Климент Охридски“, обявен в ДВ бр. 100 от 25.11.2025 г.

В конкурса за академичната длъжност ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 100 от 25.11.2025 г. и на интернет-страницата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, за нуждите на Факултета по славянски филологии като единствен кандидат участва гл. ас. д-р Рени Антонова Манова от катедрата *Български език като чужд* на ФСлФ при СУ.

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И НА КАНДИДАТА

Със заповед № РД 38-14/16.01.2026 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в СУ по област на висше образование област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, Научна специалност Български език (Приложна лингвистика) към катедра „Български език като чужд“ във Факултета по славянски филологии към СУ.

Гл. ас. д-р Рени Антонова Манова от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ е единственият кандидат в конкурса. Представените от нея документи и материали по процедурата са в пълно съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Според представената продукция кандидатката Рени Манова е изпълнила минималните национални изисквания за „доцент“ в област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология. Набрани са общо 495 точки при минимален изискван брой от 400 точки, като регистрираното надвишаване е в показатели „Г“ и „Д“.

За участие в конкурса д-р Рени Манова е представила списък от общо 52 заглавия, в т.ч. 43 публикации в български и чуждестранни научни издания и сборници от научни форуми, 1 студия в поредица, 2 монографии, и 3 книги (в съавторство), от които се приемат за рецензиране 22 научни труда (една монография, една студия и 20 статии и доклади), които включват разработки на проблеми извън темата на дисертацията (за доктор по филология), както и 3 учебника (в съавторство). Веднага трябва да се отбележи, че публикациите на авторката са поместени в авторитетни научни издания като списание „Български език и литература“, списание „Български език, списание „Съпоставително езикознание“, списание „Българска реч“), в „Известия на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ и сборници от 25 солидни форума.

Научно-приложната и педагогическата дейност на кандидатката са представени съответно с участия в 12 проекта; в 6 лекционни и в 4 семинарни курса, водени в различни специалности на Софийския университет „Св. Климент Охридски“; в ръководството на една дипломна работа. Преподавателският профил на д-р Рени Манова включва и богат

опит в осигуряването на входящата академична мобилност, което намира израз във воденето на упражнения по български език като чужд на студенти от различни специалности по програмата „Еразъм“ (на английски език).

Резултатите от своите изследвания д-р Рени Манова апробира на 25 солидни научни форуми, което свидетелства за нейното осезаемо присъствие в динамичния процес на обмен на идеи между съвременните изследователи.

2. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Професионалната биография на Рени Манова е свързана изцяло със Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където придобива бакалавърска степен по Българска филология, магистърска степен по програмата „Лингвистика – езикова система и речеви практики“, както и ОНС „доктор“, като веднага след това започва работа като *главен асистент* в катедрата „Български език като чужд“ към Факултета по славянски филологии. Така към настоящия момент Рени Манова има вече 7 години и 5 месеца стаж. Преподавателската ѝ дейност впечатлява с широкия диапазон на водените дисциплини, както и с разнообразния профил на българските и чуждестранни студенти, на които тя преподава. Този факт сам по себе си говори за натрупан за сравнително кратко време ценен опит, който е задължителната основа за пълноценно професионално реализиране и академично израстване. При д-р Манова наблюдаваме щастливо съчетаване на педагогическа практика и теоретични търсения и занимания, свързани с преподаването на българския език като чужд, което определя приложната лингвистика като най-важна характеристика на нейния професионален профил.

3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ И ПОСТИЖЕНИЯ НА КАНДИДАТА

Като цяло научната продукция, предложена за настоящия конкурс, може да се определи като оригинална и отговаряща напълно на минималните национални изисквания (по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ), както и на допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“ за заемане на академичната длъжност „доцент” в научната област *Хуманитарни науки*, професионално направление 2.1. *Филология*.

Научните интереси и търсения на д-р Рени Манова са трайно свързани с проблемите на преподаването на българския език като чужд. Те бележат целия ѝ творчески път досега, като определено може да се твърди, че кандидатката след трудовете, предложени за присъждане на образователната и научна степен „доктор по филология“, надгражда и разширява своите приноси и в тематичен, и в теоретико-методологичен план. В настоящия конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ тя участва с продукция, свързана с изследвания, свързани с усвояването на българския като чужд, които могат да се определят като приносни в областта на приложната лингвистика и лингводидактиката. Трудовете ѝ се отличават с интердисциплинарен подход, съчетаващ езиковедски, културологични и дидактически перспективи.

4. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

В оценката на учебно-педагогическата дейност на кандидатката са заложени данните от творческата ѝ биография, свързани с многообразието на дисциплините, които тя води през годините. Във връзка с това впечатлява положително фактът, че гл. ас. Рени Манова е много последователна в осигуряването на образователния процес с учебна лите-

ратура, което се представя количествено в 3 учебника и 5 специализирани издания на катедрата „Български език като чужд“, в които води тя е включена като съавтор. Представените в конкурса учебни книги, писани в съавторство с различни екипи, могат да се определят като принос в приложната лингвистика, тъй като създаването на учебници и учебни помагала по български език като чужд предполага отлично познаване на езиковите факти, които залягат в изучаването на български език като чужд, на трудностите, които срещат чужденците в процеса на обучение, на ефективни модели на представяне на граматичния и лексикалния материал.

5. ОЦЕНКА НА ОСНОВНИТЕ НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

Научните приноси на кандидатката се свързват с областта на приложната лингвистика и лингводидактиката. Те са апробирани в солидни издания, като 6 от предложените за рецензиране статии са публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science). Към приетите за рецензиране трудове, за които има предложени резюмета, бих добавила и учебните книги от общия списък, свързани с обучението по български като чужд, тъй като те са пряк израз на полезните приложения на теоретичните занимания на д-р Манова.

Рецензираните публикации тематизират интересни и актуални проблеми от сферата на обучението по български език като чужд, като това е направено в парадигмата на приложната лингвистика, което на свой ред определено може да се дефинира като рационален и резултативен подход, който извежда значимостта на получените резултати извън границите на монодисциплинарното и домашно консервативното, като находчиво вплита добрите български традиции в палитрата на мултидисциплинарността на съвременната световна хуманитаристика. Във връзка с това като положителна страна в коментираната научна продукция бих откроила рационалното съчетаване на дескриптивния и функционалния подход при анализите на реални речеви практики, текстове и комуникативни ситуации, както и прилагането на етнографски методи за изследване на комуникацията в интеркултурен контекст.

Авторските приноси на Рени Манова биха могли да се отнесат към разнообразни тематични направления: **лингводидактиката**, екстраполирана в разработката на учебни материали и методики за преподаване на българския език на чужденци; **текстолингвистиката**, представена в анализите на текстови структури, типове грешки и стратегии за разбиране и създаване на текст; **етнографията на комуникацията**, разпознаваема при опитите за изследване на културно обусловени модели на речево поведение; **интеркултурна комуникация**, откроряваща се при разглеждането на езика като средство за междукултурно взаимодействие и адаптация. При това разработките на Рени Манова и в четирите тематични направления имат отчетлив приложен характер и ясна адаптивност за образователни цели. Те са положителен пример за хармонично съчетаване на творческите й търсения като изследовател и като преподавател.

По-цялостна представа за изследователския потенциал на д-р Манова, на нейните конкретни постижения в теорията и практиката обаче дава хабилитационният й труд „Подготовката по български език на чуждестранни студенти (Диахронни аспекти, лингвокултурни и комуникативни модели)“. Във фокуса на изследването попадат лингвокултурни и комуникативни модели в процеса на обучението по български език на чуждестранни студенти в Софийския университет. Използваният в него илюстративен материал е събиран в продължение на няколко академични години (2018/2019 г. – 2024/2025г.).

Рецензираният хабилитационен труд, обхващащ 312 страници, е структуриран в увод, пет основни глави, заключение, приложение и библиография. Списъкът с използваната литература обхваща 282 заглавия на кирилица и латиница. В Приложението са включени конкретни материали и инструменти, предназначени за практическа работа и проверка на знанията, а също така служещи за илюстрация на теоретичните модели, описани в основните глави.

Доколкото целта на авторката е да разгледа важни аспекти, свързани с преподаването на български език на чуждестранни студенти в България, още в първа глава тя поставя темата в контекста на един своеобразен исторически преглед с акцент на институционалната рамка на обучението по български език като чужд в нашата страна, на профила на обучаемите, на предизвикателствата и проблемите. При това Рени Манова се базира на проучване на документи в Държавна агенция „Архиви“, Централен държавен архив. Бих оценила поставянето на тази историческа документална рамка като сполучливо начало за разгръщането на разглежданата проблематика, която би могла да се проучи адекватно единствено в светлината на един комплексен подход (за което е направена заявка още в заглавието на монографията).

Във втора глава е представена интердисциплинарната парадигма на лингвокултурологията, която заляга в теоретичната база на представеното в монографията изследване. Културата, етносът, езикът, концептът и стереотипът са разгледани като основни понятия. Подчертава се, че езикът е културен маркер, транслатор на идентичности и аксиологически парадигми. В светлината на оптимално изведените в текста основните идеи, отразени в значимите трудове по лингвокултурология, Рени Манова засяга някои лингвокултурни особености и някои аспекти на етикетното поведение, както и стратегиите на учтивостта в процеса на изучаването на българския език от чуждестранни студенти. Целта на тази глава е да покаже, че езиковата подготовка не е само усвояване на граматика, а и разбиране на „културния код“ на българите, което помага за избягване на междукултурни недоразумения. Във връзка с това са проведени анкетни проучвания сред различни групи студенти, като респондентите са със среднонапреднало и напреднало ниво на владеене на езика, носители на руски, гръцки, сръбски и български диалекти от Украйна и Молдова. Резултатите са показателни за характера на лингвокултурните особености, проявявани в етикетното общуване, както и за спецификата при използването на образните сравнения, пословиците и поговорките като словесни културни маркери. Задълбочено коментирани и анализирани от авторката, те убедително верифицират идеята, че успешното изучаване на чужд език предполага и запознаването с традициите, вярванията и представите, както и с ключовите реалии на общността, а познаването на културните норми на поведение в своята и чуждата култура е задължителен компонент в езиковата компетенция в интеркултурната комуникация.

Трета глава, озаглавена „Типове задачи за проверка на комуникативната компетентност в обучението по български език като чужд“, е посветена на практическото оценяване и методиката на преподаване. Авторката разглежда теоретичните основи на оценяването в чуждоезиковото обучение, като дефинира различните типове задачи и критерии за проверка на знанията, както и резултатите от апробирането им в практиката. Тази глава може да се определи като мост между теоретичните лингвокултурни модели от втора глава и чисто практическите комуникативни ситуации, описани в следващите глави на монографията.

Последните две глави биха могли да се оценят с високата степен на полезност за практиката на чуждоезиковото обучение. В четвърта глава са описани модели и упражне-

ния за изграждане и усъвършенстване на рецептивни умения, прилагани в работата с чуждестранни студенти, а в пета глава са представени разработки на модели, които биха улеснили обучаваните да развият своята комуникативна и текстова компетентност.

Несъмнено рецензираният труд „Подготовката по български език на чуждестранни студенти (Диахронни аспекти, лингвокултурни и комуникативни модели)“ има приносен характер и в теоретичен, и в методологичен, и в чисто практически план (със споделения ценен личен опит). За да бъдат те още по-отчетливо откроени, бих препоръчала на авторката при едно следващо издание на монографията да помисли за оптимизиране на структурата на текста. Конкретно имам предвид ГЛАВА IV, чийто обем от 15 страници видимо не се вписва в хармонията на пропорциите на останалите основни глави на труда.

6. ОЦЕНКА НА ЛИЧНИЯ ПРИНОС НА КАНДИДАТА

Авторските приноси на гл. ас. д-р Рени Антонова Манова могат да се определят като значими както за теорията, така и за практиката на преподаването на българския език като чужд. Те са плод на собствени оригинални проучвания на кандидатката, в основата на които лежи оптимално познаване на научната традиция.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Рени Антонова Манова в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в научната област *2. Хуманитарни науки*, професионално *направление 2.1. Филология* (Български език– Приложна лингвистика), отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка. Бих искала да отбележа, че постиженията на гл. ас. д-р Рени Антонова Манова, както и нейната посветеност на науката я представят сами по себе си като достоен кандидат за заемането на академичната длъжност „доцент“.

Предлагам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по славянски филологии за избор на гл. ас. д-р Рени Антонова Манова на академичната длъжност ‘доцент’ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 2.1. Филология (Български език – Приложна лингвистика).

20.03.2026